

राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक
सुधारणाकरिता सहाय्य (Support to State Extension
Programmes for Extension Reforms) या केंद्र पुरस्कृत
योजनेच्या अंमलबजावणीस मान्यता देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : कृषिका १७०७/प्र.क्र.१३६/३-अ

मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३०.

दिनांक: २८ सप्टेंबर, २००७.

वाचा:- शासन निर्णय कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग क्रमांक

- १) राबिका १७०५/प्र.क्र.३८/३-अ, दिनांक २४ ऑक्टोबर, २००५
- २) कृषिका १७०६/प्र.क्र.१३/३-अ, दिनांक १६ सप्टेंबर, २००६
- ३) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक एफ.क्र. २७(१८)/२००७- अई दिनांक १५ जून, २००७.
- ४) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक एफ.क्र. २७(६)/२००७- अई दिनांक २८ जून, २००७.
- ५) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक एफ.क्र. २७(६)/२००७- अई दिनांक १२ जुलै, २००७

पस्तावना

केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने कृषि विस्तार कार्यक्रम पुनर्जिवित करून शेतकऱ्यांच्या गरजेनुसार तसेच निकडीनुसार कृषि विस्तार कार्यक्रम राबविण्यासाठी राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणाकरिता सहाय्य ही केंद्र पुरस्कृत योजना ९० टक्के केंद्र व १० टक्के राज्य हिस्सा या तत्वावर सन २००५-०६ पासून राबविण्यास मान्यता दिली आहे. या मान्यतेनुसार राज्यास सदर योजना सन २००७-०८ मध्ये १३ जिल्ह्यात राबविण्यास केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक २८ जून, २००७ च्या पत्रान्वये मान्यता दिली आहे.

राज्यातील ठाणे, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पुणे, अहमदनगर, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, जालना, नंदुरबार, लातूर, हिंगोली व गडचिरोली या १३ जिल्ह्यातील कार्यक्रम राबविण्याकरिता केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दि.२८ जून, २००७ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणाकरिता सहाय्य या केंद्र पुरस्कृत योजनेची अंमलबजावणी सन २००७-०८ मध्ये करण्याकरिता रु.११५.२१ लक्ष (रुपये नऊ कोटी पंधरा लक्ष एकवीस हजार फक्त) इतक्या निधीचा कार्यक्रम राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता दिली आहे. त्यापैकी केंद्र हिस्सा रु.८२३.६९ लक्ष व राज्य हिस्सा रु.११.५२ लक्ष असा होईल. तथापि केंद्र शासनाने १३ जिल्ह्यातील नियोजित कार्यक्रमाकरिता मंजूर केलेल्या रु.११५.२१ लक्ष निधी पैकी रु. ४३२.९२ लक्षाच्या कार्यक्रमास वित्तीय मान्यता दिलेली आहे. ही मान्यता विचारात घेऊन बरील योजनेची सन २००७-०८ मध्ये राज्यातील १३ जिल्ह्यात अंमलबजावणी करण्यास प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राज्यस्तरीय मुख्यालय कक्ष, राज्य कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था (सामेती) तसेच राज्यातील ठाणे, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, पुणे, अहमदनगर, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, जालना, नंदुरबार, लातूर, हिंगोली व गडचिरोली या १३ जिल्ह्यातील कार्यक्रम राबविण्याकरिता केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने त्यांच्या दिनांक २८ जून, २००७ च्या पत्रान्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणाकरिता सहाय्य ही योजना सन २००७-०८ मध्ये राबविण्यास रु.११५.२१ लक्ष (रुपये नऊ कोटी पंधरा लक्ष एकवीस हजार फक्त) इतक्या कार्यक्रमास शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक २८ जून, २००७ च्या पत्रान्वये वर नमूद केलेल्या १३ जिल्ह्यातील आत्मा संस्थेमार्फत रु.११५.२१ लक्ष (रुपये नऊ कोटी पंधरा लक्ष एकवीस हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता दिली आहे. या मान्यतेच्या अधीन राहून राज्याच्या कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणाकरिता सहाय्य ही केंद्र पुरस्कृत योजना केंद्र : राज्य ९०:१० या हिशेबानुसार राबवावयाची असल्याने मंजूर कार्यक्रमाकरिता केंद्र हिस्सा रु.८२३.६९ लक्ष एवढी असून राज्य हिस्साची १०% रक्कम रु. ११.५२ लक्ष एवढी आहे. तथापि केंद्र शासनाने १३ जिल्ह्यातील कार्यक्रम राबविण्याकरिता प्रथम रु. ४३२.९२ लक्ष (रुपये चार कोटी बत्तीस

लक्ष व्याण्व हजार फक्त) च्या कार्यक्रमास वित्तीय मान्यता दिली आहे. ही मान्यता विचारात घेता केंद्र हिश्याचा ९० टक्के निधी रु.३८९.६३ लक्ष (रुपये तीन कोटी एकोणनव्वद लक्ष त्र्येसष्ट हजार फक्त) आणि राज्य हिश्याचा १० टक्के निधी रु.४३.२९ लक्ष (रुपये त्र्येच्याळीस लक्ष एकोणतीस हजार फक्त) इतक्या निधीच्या कार्यक्रमास सन २००७-०८ मध्ये राबविण्यास राज्य शासनाची वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुसार हा खर्च करण्यास आणि योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे यांना आह्वरण व सवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

३. उपरोक्त योजनेतील केंद्र हिश्याचा ९० टक्के निधी रु.३८९.६३ लक्ष केंद्रिय कृषि मंत्रालयामार्फत संदर्भाधीन दि.१२ जुलै, २००७ च्या पत्रान्वये बसंतराव नाईक राज्य कृषि विस्तार प्रशिक्षण संस्था, नागपूर या राज्याच्या शिखर प्रशिक्षण संस्थेकडे परस्पर जमा करण्यात आला आहे. या निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे त्यांनी संस्थेस सूचना द्याव्यात.

४. सन २००७-२००८ करिता मंजूर केलेला रु. ४३.२९ लक्ष (रुपये त्र्येच्याळीस लक्ष एकोणतीस हजार फक्त) हा राज्य हिश्याचा निधी खालील लेखाशिर्षाखाली मंजूर व अर्थसंकल्पित तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा.

राज्य हिस्सा

मागणी क्रमांक डी-४,

२४०१, पीकसंवर्धन

१०९ विस्तार व प्रशिक्षण, १०९ पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना

केंद्र पुरस्कृत योजना (राज्य हिस्सा)

(००) (१०९) (०१) माहिती व प्रचार

(०१) (४३) कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणा

करण्याकरिता सहाय्य (२४०१ ४४३६)

३३ - अर्थसहाय्य

५. सन २००७-०८ मध्ये सदर योजनेची अंमलबजावणी संदर्भाधीन दिनांक २४ ऑक्टोबर, २००५ च्या शासन निर्णयात नमूद केलेल्या मार्गदर्शक सूचना, अटी व शर्तीनुसार करण्यात यावी. तसेच केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक २८ जून, २००७ च्या पत्रात नमूद केलेल्या व वेळोवेळी केलेल्या मार्गदर्शक सूचना लक्षात घेऊन या योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी संबंधितांना मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात याव्यात.

६. या योजनेच्या अंमलबजावणीचा आढावा संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वेळोवेळी घ्यावा. तसेच संबंधित जिल्ह्यांना जिल्हानिहाय वितरीत केलेल्या तरतूदीबाबतचा तपशील शासनास पाठविण्याची दक्षता घ्यावी. सदर निधीचे वाटप वित्त विभागाने विकसित केलेल्या संगणकीय अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीद्वारे आणि त्यांच्या दि. १५ मे, २००७ च्या शासन निर्णयात नमूद केलेल्या सूचनेनुसार मासिक कॅशफ्लोच्या मर्यादेत राहिल याची जबाबदारी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) कृषि आयुक्तालय, पुणे यांची राहिल.

७. हे आदेश वित्त विभागाच्या अनी. संदर्भ क्र.२२९/व्यय-१ दिनांक १६/८/२००७ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार प्र.सचिव (कृषि) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २००७०९२८१२५५५२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

दीप्ता

(वीणा राजत)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

प्रति,

कुलगुरु, मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी,

कुलगुरु, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,

कुलगुरु, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी, जि. अहमदनगर,

कुलगुरु, डॉ.वाळासाहेब सावंत कोंकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, जि. रत्नागिरी,

सचिव (पदुम), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
 सचिव (मृद व जलसंधारण), ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (ग्राम विकास), ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सर्व विभागीय आयुक्त,
 कृषी आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे, (५ जादा प्रतीसह)
 आयुक्त, सहकार, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
 आयुक्त, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
 आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
 साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 सर्व जिल्हाधिकारी,
 सर्व जिल्ह्यांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
 संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ जादा प्रतीसह).
 सर्व संचालक / कृषि सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
 सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
 संचालक (पणन), सहकार विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 संचालक, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 संचालक, रेशीम उद्योग पुणे मुंबई रस्ता, शासकीय दूध डेअरीसमोर, पुणे ४११ ००३
 संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
 संचालक, वसंतराव नाईक राज्य कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था, नागपूर
 प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था, नागपूर, कोल्हापूर, अमरावती,
 औरंगाबाद, नाशिक, खोपोली, दौंड
 सर्व जिल्ह्यांचे जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,
 महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), मुंबई
 महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), नागपूर,
 सर्व जिल्ह्यांचे जिल्हा कोषागार अधिकारी,
 सर्व विधान मंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय,
 ग्रंथपाल, विधिमंडळ सचिवालय ग्रंथालय, मुंबई,
 महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई,
 नियोजन विभाग / वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
 सर्व सहसचिव / उपसचिव / अवर सचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
 मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगीसचिव,
 मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगीसचिव,
 निवड नस्ती, (कार्यासन ३-अ)